

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

A.V.

tegen

HLN.be

Met een mail van 24 mei 2023 dient mevrouw A.V. een klacht in tegen HLN.be. Aanleiding is een bericht in een liveblog van 10 mei in een artikel op HLN.be onder de titel *Assisen. Zware slagen van “Tom Spier” verwoestten het leven van jongeman: “Hij werkt nu in een beschutte werkplaats”*. Redactievertegenwoordiger Edwin Ceulebroeck van Het Laatste Nieuws antwoordt met een brief van 2 juni, via mail bezorgd op 5 juni, waarop A.V. reageert met een mail van 8 juni 2023.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft via videoconferentie een hoorzitting gehouden op 5 september 2023. Op vraag van A.V. werden de partijen apart gehoord. De commissie hoorde eerst A.V. en vervolgens Edwin Ceulebroeck, journalist Siebe De Voogt en fotograaf Gianni Barbieux van HLN.be.

DE FEITEN

De klacht gaat over een liveblog vanop het assisenproces tegen ‘Tom Spier’, die zijn vader van 90 doodschopte in zijn kasteel in Kortrijk. De dag van de liveblog was de laatste dag van het getuigenverhoor, waarop een aantal moraliteitsgetuigen aan het woord kwamen. Klaagster was een van hen.

Bij de liveblog staat een foto van klaagster als ze over het binnenplein van het gerechtsgebouw naar de rechtszaal stapt. De blog vermeldt haar voornaam, de eerste letter van haar familienaam en haar leeftijd (52).

De journalist heeft het over een ex-liefje van de beschuldigde en schrijft dat ze vertelde dat het begin van de relatie goed verliep, maar dat de beklaagde zeer jaloers kon zijn en een sadistisch kantje had. Het relaas vervolgt dat de relatie op de klippen liep, maar dat de beschuldigde de breuk niet kon verkroppen en z'n ex begon te stalken. Volgens de getuige had hij er precies plezier in om iemand te kwellen.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAAGSTER

Klaagster neemt er aanstoot aan dat de foto bij de liveblog zonder haar toestemming is genomen en gepubliceerd. Ze wil niet dat haar foto zomaar verschijnt. Ze wil ook niet gelinkt worden aan de beklaagde, van wie ze 36 jaar geleden afstand heeft genomen. Ze was erg zenuwachtig voor het getuigenis omdat ze met hem geconfronteerd zou worden, wat ze eigenlijk niet wilde.

Klaagster moest om 09.20u getuigen, maar was er veel vroeger. Rond 08.45u stapte ze over het binnenplein van het gerechtsgebouw naar de assisenzaal. Op twee personen na was er niemand anders op het binnenplein. Vanaf het moment dat ze het binnenplein betrad, nam een van de twee foto's, al vanop een redelijke afstand. Klaagster had een gilet in haar hand en heeft die op een bepaald moment, toen ze nog op een afstand was, een beetje voor haar gezicht gehouden en naar rechts gekeken. Ze is voorbij de twee personen gelopen. De fotograaf heeft haar niet aangesproken. Hij heeft op geen enkel moment toestemming gevraagd om een foto te maken of te publiceren. HLN.be zegt in zijn repliek dat het te druk was op het binnenplein en dat de fotograaf de kans niet kreeg om toestemming te vragen, maar dat klopt niet. Klaagster was de enige op het binnenplein en de fotograaf had rustig toestemming kunnen vragen.

Klaagster heeft aan een politieagent bij de ingang van de assisenzaal gevraagd wie de persoon was die foto's nam. De agent zei dat het een journalist was en vroeg of hij toestemming had gevraagd voor foto's, waarop klaagster neen heeft geantwoord. Daarop zei de agent dat ze zich geen zorgen moest maken en dat er met de foto's niets zou gebeuren als er niets was gevraagd. Daarop was klaagster gerustgesteld.

Toen klaagster de rechtszaal verliet, was het op het binnenplein iets drukker. Maar de twee personen heeft ze niet meer gezien. Ze heeft eraan gedacht om hen aan te spreken, maar ze zag hen niet en hoorde achteraf dat ze in de rechtszaal zouden hebben gezeten.

Na haar getuigenis ging klaagster werken, tot ze in de namiddag een telefoon kreeg van iemand die meldde dat haar foto op de app van HLN stond. Ze was hierdoor volledig van de kaart en heeft haar zus en een vriendin/advocate gebeld, die de journalist hebben gecontacteerd. De journalist heeft de foto dan offline gehaald.

De beschuldigde is in de liveblog onherkenbaar gemaakt, terwijl de foto van klaagster als onschuldige moraliteitsgetuige zomaar in de media wordt gegooid. De foto is niet geblurd en haar voornaam en eerste letter van familienaam staan erbij. Klaagster is gesteld op haar privacy en zit niet op sociale media. Het binnenplein van het gerechtsgebouw is een privé domein met een openbaar karakter, maar dit geeft de journalist niet het recht om ongevraagd foto's te nemen en volledig herkenbaar te publiceren.

HLN.be zegt in zijn repliek dat klaagster de fotograaf zelf had moeten aanspreken, maar dat is de omgekeerde wereld. De fotograaf had klaagster om toestemming moeten vragen.

HLN.be spreekt in zijn repliek over een maatschappelijk belang, maar dat houdt geen steek. Klaagster was een moraliteitsgetuige op het proces. Ze was 16 toen ze een korte relatie had met de beklaagde en is nu 52. Ze heeft de afgelopen 36 jaar geen contact gehad met de beklaagde en ziet niet in wat het maatschappelijk belang was om haar foto herkenbaar te publiceren.

HLN.BE

Klaagster heeft niet gezegd en op geen enkele manier laten blijken dat ze geen foto's wilde. Zoals gebruikelijk bij assisenprocessen nam de fotograaf foto's op het binnenplein van het gerechtsgebouw. Daarbij hield hij zoveel mogelijk rekening met de vraag van de betrokkenen om eventueel niet gefotografeerd te worden of een reeds genomen foto niet of niet herkenbaar te publiceren. Klaagster is bij het binnengaan van de rechtszaal op twee of drie meter van de

fotograaf gepasseerd. Ze heeft geen enkel signaal gegeven dat ze geen foto wilde of onherkenbaar wilde blijven. Ze keek in de lens en knikte vriendelijk. Als de fotograaf enig signaal had gemerkt dat ze niet in beeld wilde komen, had hij haar zeker aangesproken met de vraag of ze herkenbaar, onherkenbaar of helemaal niet in beeld wilde komen.

Omdat het eerder druk was en omdat de fotograaf dacht dat het voor klaagster OK was, heeft hij haar niet aangesproken. Getuigen en andere betrokkenen moeten zich bij assisenprocessen op een bepaald uur aanmelden wat zorgt voor een constante stroom, met om de één of twee minuten mensen die gefotografeerd moeten worden. Meestal spreekt de fotograaf hen aan om te vragen of ze akkoord gaan dat hun foto gepubliceerd wordt, maar het was zoals gewoonlijk vrij druk en het was niet altijd mogelijk om iedereen vooraf te informeren en zich bij iedereen op eenzelfde moment bekend te maken of toestemming te vragen.

De fotograaf meent zich te herinneren dat hij na het getuigenis van klaagster buiten stond om nog aankomende moraliteitsgetuigen te fotograferen en dat klaagster in de verte passeerde en nog even knikte. Ook op dat moment heeft ze de fotograaf niet aangesproken.

De fotograaf was duidelijk herkenbaar als persfotograaf. Als hij de mensen zelf niet kan aanspreken, heeft hij de ervaring dat zij hem aanspreken als ze bezwaren hebben tegen foto's. Mocht klaagster een bezwaar hebben gemaakt, dan had hij geen foto genomen of de journalist verwittigd dat haar foto niet mocht worden gepubliceerd. Aangezien de fotograaf niets had gemeld, heeft de journalist de foto te goeder trouw gepubliceerd.

De binnenplaats van het gerechtshuis is een openbare plaats. De Code zegt dat voor het nemen en publiceren van foto's van specifiek één persoon op openbare plaatsen in principe toestemming nodig is. De nuancering 'in principe' is hierbij belangrijk. Het betekent: 'zoals te verwachten valt onder normale omstandigheden' of 'in de regel wel, maar uitzonderingen kunnen niet uitgesloten worden'. Door de drukte waren de normale omstandigheden niet aanwezig om toestemming te vragen.

Later op de dag heeft de journalist de foto alsnog offline gehaald, nadat hij telefoon had gekregen van de zus van klaagster. Aangezien er toen wel bezwaar geuit werd, heeft hij dat meteen gedaan. Hij heeft loyaal gevolg gegeven aan de wens van klaagster, ondanks het feit dat de publicatie van de foto geen deontologische fout was.

HLN.be begrijpt klaagster wanneer ze zegt dat de publicatie van haar foto niet van maatschappelijk belang is, maar berichtgeving over het assisenproces als dusdanig is wel van maatschappelijk belang, mede gezien de ernst van de feiten.

De vermelding van de voornaam en eerste letter van de familienaam van klaagster is niet excessief. Het assisenproces was openbaar en alle getuigen moesten zich tijdens de zitting bekendmaken. De voorzitter van het hof verplichtte de media niet om de getuigen anoniem te houden. Klaagster diende daartoe ook geen verzoek in. Eigenlijk mocht de journalist de identiteitsgegevens van klaagster integraal bekendmaken, maar uit respect voor haar privacy koos hij voor beperkte identificatie.

Samengevat kan de fotograaf die de foto heeft gemaakt en de journalist die ze heeft gepubliceerd geen deontologische fout verweten worden om de eenvoudige reden dat er nooit sprake was van enig verzet vanwege klaagster toen van haar een foto werd genomen.

BESLISSING

Klaagster staat alleen en duidelijk herkenbaar op de gepubliceerde foto. Ze werd gefotografeerd terwijl ze op weg was naar de rechtszaal als moraliteitsgetuige in een assisenproces, wat niet vrijwillig gebeurt en wat een stressvolle situatie kan zijn. Ze speelde geen centrale rol in het proces, waar een man terechtstond die ze 36 jaar geleden heeft gekend maar met wie ze sindsdien geen contact meer heeft gehad. Er was in deze context geen maatschappelijk belang dat de publicatie van een herkenbare foto zonder toestemming rechtvaardigt.

De fotograaf had in deze omstandigheden de verantwoordelijkheid om zich van de toestemming van klagster te vergewissen. Dat is niet gebeurd. Ervan uitgaan of veronderstellen dat er toestemming is, volstaat in deze zaak niet voor de publicatie van een herkenbaar beeld. Of het druk was of niet, speelt hierbij geen rol. De publicatie van de herkenbare foto strookt dan ook niet met de richtlijn van de Code over respect voor het privéleven en het maken van beelden op openbare plaatsen. Dat de foto later op de dag op vraag van de zus van klagster offline is gehaald, doet niets af aan de initiële inbreuk.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond

Brussel, 12 oktober 2023